

“ASQARTOG‘ TOMONLARDA” QISSASI SEMANTIKASI VA UNING SINTETIK TABIATI

*Norqulova Maftuna G‘ayrat qizi,
Toshkent davlat o‘zbek tili va adabiyoti
universiteti o‘qituvchisi
norqulovamaftuna@navoiy-uni.uz*

Annotatsiya. Mazkur maqolada yozuvchi Ahmad A‘zamning “Asqartog‘ tomonlarda” qissasi semantikasi, sintetik tabiati haqida so‘z yuritiladi. Qissada turli janrlar hamda turli ijodiy uslub va metodlarning sintezlashuvi kuzatilishi tahlil qilinadi. Shuningdek, qissada sintezlashgan folklorizmlar: afsona, naql, maqol, hikmatli so‘z, xalq iboralari, qanotli iboralar bilan bir qatorda jahon adabiyotiga xos bo‘lgan psixoanalitik talqinlar, inson ruhiyatidagi mavhum qirralar, spontan hodisalarni real voqelikka bo‘lab talqin qilish kabi jihatlar aks etganligi tahlil qilinadi.

Kalit so‘zlar: janr, qissa, uslub, polifoniya, semantika, struktura, epigraf, tugun, xotira, monolog, konflikt.

Ahmad A‘zam epik turning barcha janrlarida ijod qilgan, asarlarida inson va jamiyat, inson va tabiat hamda ijtimoiy muammolarga e‘tibor qaratgan yozuvchi hisoblanadi. Yozuvchi ijodi bilan tanishar ekanmiz, adibda voqelikka nisbatan sinchkovlik, hodisalarga real qarashdek ijodkorona sintez ko‘zga tashlanadi. Ayniqsa, “Asqartog‘ tomonlarda” qissasi zamonaviy o‘zbek adabiyotida shaxs ma‘naviy iztirobini psixologik, poetik va ramziy shaklda tasvirlagan badiiy asar hisoblanadi.

“Asqartog‘ tomonlarda...” qissasida nafaqat turli janrlar, balki turfa ijodiy uslub va tamoyillarning ham sintezlashuvi kuzatiladi. Qissada sentimental, romantik, realistik, naturalistik, modern hamda postmodern adabiy yo‘nalishlarning turli xususiyatlari sintezlashgan. Mahdining real hayoti qissaning asos materiali bo‘lsa, undagi xususiyat va xarakteriga ko‘ra bir-biridan farqlanuvchi mifologik (Ovchi va ayiq hikoyasidagi tog‘ va g‘or, ayiq), folklorga xos fantastik (maqol, matal, naql va iboralarga boyligi; Shodining ertak qahramonlari singari bir vaqtning o‘zida ham institutda o‘qigani, ham kolxozda ishlab, Pavlodarga ham, Pomirga ham borib kelishi), Mahdi va Shodi obrazlarida botin olamining tasviri, Asqartoqqa intilish kabi sentimental holatlar, mumtoz asarlarga xos romantika, diniy-axloqiy g‘oyalarning ramziy-tasavvufiy talqini (Qur‘onu Karim va hadisi sharif mazmuniga monand iymon, shahodat, taqdiri azal, sinov, ma‘rifat kabi masalalar), shuningdek, jamiyatda avj olgan poraxo‘rlik, ikkiyuzlamachilik, haromxo‘rlik, buzuqlik, zino, hasad, ig‘vogarlik kabi

illatlarning realistik talqini, Shodining ajdodlaridan o'tgan bosh og'rig'i, Sultonda ajdodlari qonidan o'tgan buzuqlik hamda qissada keltirilgan matalda yosh tuyadagi yomon illat naturalizm elementlarini, modern yoki postmodern adabiyotga xos tush bilan real hayot orasidagi chegaralarning buzilishi, qahramon tafakkurida kechadigan o'z-o'zini taftish jarayonlari, ekzistentsial, absurd kechinmalar (goh o'tmish ajdodlar olamiga, goh bolalik, goh talabalik davrlariga qaytishi, ko'nglidagi bezovtalik, anglamsiz tuyg'ular) bir-biri bilan sintezlashib, yaxlit tizimni hosil qilgan. Xarakter-xususiyatlari bir-biridan farqlanuvchi turli janrlar va ijodiy metodlarning bir-biriga bog'lanishida asarning bosh konsepsiyasi birlashtiruvchilik vazifasini bajargan. Asar kompozitsiyasini tashkil etgan turli tarkibiy qismlar (epigrafdan tortib, rang-tasvir, ohang, tugun va hokazolargacha), turli janrlar – mif, maqol, matal, naql, aforizm, tush, real voqelik, ong osti kechinmalari, xotira, xayol va boshqalar – barchasi asarning bosh g'oyasini ochib berishga qaratilgan.

Qissaning tili sodda, xalqona, shu sababli ravon o'qiladi. Qissa qahramoni Mahdi Ashrapov orqali adib insonning ijtimoiy tazyiqlar ostida o'zini yo'qotishi, yolg'izlik va o'zini anglash jarayonini chuqur tahlil qiladi. U "Men bitta odam emasman, men – tumonatman, chaman odamzorman, to'p pulday turlanib, bu dunyoda qanday yashayapman o'zi..."¹, deb o'zini ko'plab bo'laklarga ajratib ko'radi. Shodi – o'tmish ajdodlar, donishmandlik bo'lagi, Mahmudali aka – ishxonadagi, jamiyatdagi bo'lagi, Haqberdi – hasad, jaholat, farosatsizlik kabi illatlar timsoli, Tangir – talabalik yillaridagi beg'uborlik, or-nomus, mardlik va jasorat timsoli, Ofiyat – esa qalbidagi buyuk orzu-umidlar, halovat, muhabbat ifodasidir. Mahdi ularning ba'zisi bilan birga o'qigan, ba'zisi bilan birga ishlaydi, birga yashaydi, dardlashadi, hasratlashadi. Insonlararo ayni shu jarayonlar ham real dunyoda, ham qahramonning ichki olamida, xotiralarida kechadi, Mahdi go'yo ularning hayotida yashaydi va ular qahramon hayotining muhim qismiga aylanib bo'lishgan.

Qissada roman janriga xos bo'lgan polifoniya hodisasi kuzatiladi. Mahdining ovozi alohida mustaqil yangrashi bilan birgalikda Isrofil, Shodi, Ofiyatlarning ovozi bilan birga qo'shib oqadi. Qissa voqealari fonida qahramonlar nutqi bilan uyg'un holda bir necha musiqiy ohanglar yangrayotganday tuyuladi: Shodining hayot haqidagi faylasufona nutqi xalqona, o'ynoqi do'mbira ovoziday; Isrofilning hayot va o'lim orasi bir lahzadan iboratligi, o'limning haq ekanligi, biz ko'rib turgan bu dunyodan o'zga dunyolar mavjud ekanlini, Buyuk qudrat oldidagi qo'rquvni anglatuvchi suratlari ortidan goh vahimali, goh sokin nay ohanglari; Ofiyatning olis-olislarda qolib ketgan orzularining ovozi chanqovuzning nolalari; Tangirning bu dunyodan izsiz ketayotganini ifodalovchi g'ijjakning armonli xonishi; Haqberdining hasad olovida to'lg'anishi esa jinlarning childirmasi ohangi ostida kechayotganday tasavvur uyg'otadi, o'quvchi ko'z o'ngida. Bu jihat qissani turli ohang va ovozlardan iborat simfonik va

¹ Ahmad A. Asqartog' tomonlarda. Qissalar. Yoshlar nashriyot uyi – Toshkent: 2018. B.238.

polifonik asar sifatida talqin etishga imkon beradi. Mahdi, Shodi, Ofiyat, Tangir, Isrofil kabi bir nechta qahramonlar ovozi qissada har biri o'ziga xos ovoz sifatida alohida yangrashi barobarida hammasi birgalikga qo'shilib, polifoniyani hosil qilgan.

“Asqartog' tomonlarda” qissasi bosh qahramoni Mahdi boshqa narsani emas, o'zligini izlayotgan odam. Hamma narsani o'zidan, o'zligidan, o'zligi asosida yotuvchi o'tmishidan izlaydi. Qaniydi, u Bahri Muhitga ketganida! Keta olmaydi, o'z yurtida keng tomir yozgan ildizlari bag'ridan uzilib ketishiga imkon bermaydi. Asar markazida Vatan tuprog'idan uzoqlashib ketgan odam o'zligidan uzoqlashadi, degan estetik konsepsiya yotadi.

Qissa avvalida qahramonning ichki ziddiyatlarga to'la, ruhiy iztiroblar, kechikkan armonlar, o'z-o'ziga ishonchsizlik va o'zlikni anglash yo'lida kechayotgan psixologik holati tasvir etiladi. Dotsent Mahdi Ashrapov hayotda o'z o'rniga ega bo'lgan, tashqaridan qaraganda hayotidan ko'ngli xotirjam, turmushi havas qilarli, o'zi yoqtirgan qizga uylangan, lekin nimadir kam, qayoqlargadir ketishni xohlaydi, ammo ketolmaydi, ketishiga esa nimadir yoki kimdir to'sqinlik qiladi: “Yo'-o'q, turmushimdan ko'nglim to'lmay, hayotdan noroziligim yo ishlarim yurishmay, shu yashayotgan joyimda nojoyligimdan emas, nimadanligini o'zim ham bilmayman, tushuntirishim qiyin, ammo mudom nimalarnidir qo'msayman, allaqayoqlarga ketgim, o'sha yoqlarda o'zimga ham noma'lum ishlarni qilgim, bu ishlardan ko'nglim to'lib, ko'kragimni mundaq bemalol ko'tarib yurgim kelaveradi, lekin hech qayoqqa ketmayman, biron narsa to'g'anoq bo'lganidan, ketolmasligimdan emas, o'zim, o'zim ketmayman, eh-h, ketsammi a, deyman, ketvorsammi a, deyman, ketsam – zo'r-a, deyman, ko'zimni yumib, o'sha borar joyimdagi ajoyib hayotni, o'zim amalga oshiradigan ajoyib ishlarni hayol qilaman, hozir shundoq o'rnimdan turaman-da, ko'chaga chiqib, o'tayotgan biror mashinaga qo'l ko'taraman, deb chog'lanaman, xayolimni biri biridan baland, shirin orzularga to'ldirib entikaman, ammo uchishga shaylangan qanotlarimni yelkamga mahkam jipslab, o'rnimdan qo'zg'almay o'tiraveraman – bir turtki, bir harakat yetishmaydi, ketay-ketay deganimda ichim huvillab, bo'm-bo'sh bo'lib qolaman”². Qissaning ilk jumlasidan boshlab qahramon ruhiyatidagi absurd kayfiyat tasvirlanadi. Inson hayotda ba'zan shunday absurd kechinmalarni boshdan kechirishi tabiiy hol. Bu jumlar orqali ijodkor o'tgan asrning 70-80-yillarida jamiyat ongida avj olgan g'oyaviy parokandalik va g'oyasizlikni ham ifoda etgan.

Diniy talqinlarga ko'ra, ruh va vujud o'rtasidagi azaliy konflikt ularning yaratilish asosi bilan bo'g'lanadi. Ruh nurdan, tana esa tuproqdan yaratilgan. Ko'ngil ma'naviy yuksaklikka intilishi – dunyo kezishni xohlashi, vujud esa nafsoniy istaklarga – uyquga, moddiyatga moyilligini ko'ramiz. Shu boisdan barcha inson bir xil yaratilganiga qaramay, vujudiy istaklarga, nafsig qul bo'lganlar, hayotda yashashdan asl maqsadlari ne ekanligini unutgan holda behuda umr kechiradilar. Asqartog' – qissada ma'naviy-ruhiy yuksalish, orzu-umidlar

² Ahmad A. Asqartog' tomonlarda. Qissalar. Yoshlar nashriyot uyi – Toshkent: 2018. B.128.

makoni, mutlaq haqiqat, haq makoni. Mahdi umr bo'yi o'sha yuksaklik tomonga, o'zlikni anglashga intiladi. Eng yuksak tog' – bu insonning o'zligi. Mahdi qo'msagan Asqartog' – haqiqatning, haqning maskani. Biroq u o'z zimmasiga yuklangan vazifa, taqdiri azaliga yozilgan yozuq – hayotini yashamay turib, orzusidagi olis manzilga bosh olib keta olmaydi. Asqartog'ni – o'zlikni uzoqdan emas, o'z ichidan izlaydi. Mahdini o'z zaminidan uzilib o'zga yurtga ketishga qo'ymagan kuch – uning yurt tuprog'ida keng yoyilgan ildizlari, o'tmishdagi ajdodlari yodi. Yozuvchi asarda ushbu xulosasini yanada aniqroq ifodalash uchun tush motividan foydalanadi. Shodi tushida oynaga boqib, unda ajdodini ko'rishi, undagi jamiki xislatlar (tashqi va ichki dunyosi, hatto boshidagi o'g'riq ham) bobosidan meros bo'lib o'tganini ko'rsatish barobarida inson qonidagi hamma narsa nasl surar ekan, Mahdining ma'rifatga intilishi, adolatsizlik, razillikka qarshi isyoni, hatto vatanga bo'lgan sadoqati ham genetik jihatdan otabobolari vorisi ekanligini aks ettirgan. Bu o'rinda tush ham, ko'zgu ham motiv. **Tush motiviga asarda ikki marta murojaat qilingan. Birinchisi**, Mahdining imtihon oldi suv inshootiga tirmashib chiqayotgani haqida ko'rgan tushi, **ikkinchisi** Shodining ko'zguda ajdodini ko'rgan tushi. Mahdining tushi asarda imtihondagi qiyinchiliklar, ya'ni **real hayot bilan** bog'liq tarzda talqin etiladi. Shodining tushi esa **virtuallikni ifodalaydi**: qahramonning o'tmish olamiga qaytishi, ajdodi boshidagi og'riqning uning boshiga ko'chib o'tishi real hayotda kuzatilmaydigan hodisa. Biroq ko'pgina kasallik va dardlar genetik jihatdan nasl surishi ilmiy tomondan o'z isbotini topgan. Bu fikrni ijodkor **tuya haqidagi matal** vositasida real hayotdagi Sulton obraziga olib kelib bog'laydi. Bulardan ma'lum bo'ladiki, qissada makonlararo sintez hodisasi ham mavjud.

Mahdi jamiyatda ham o'z mavqeiga ega olim, ilm-ma'rifatli shaxs. U har kuni tongda yangi rejalar bilan uyg'onadi, o'rnidan turib ularni amalga oshirishga chog'lanadi. Ko'chaga chiqqanda **olomon bir tomonga qarab ketayotganini ko'radi**, u esa ular yuradigan yo'ldan yurolmaydi, ular boradigan joyga borolmaydi, shunda u odamlarga "Birodarlar, nega meni tashlab ketyapsizlar, degim keladi³", deydi. Ular kundalik tashvishlari, dunyoviy ishlari bilan band bo'lib, asl maqsadini unutgan odamlar to'dasi. Shu bois ular Mahdiga begonadek, ularning qarashlari, suhbatlari boshqacha tuyuladi. G'afur G'ulomning "Shum bola" qissasida o'sha paytlarda Toshkentda jinnilar ko'payib ketganligi, odamlarning jinni bo'lib qolishi sabablari keltiriladi: "...Tojixon jinni bitta ketmon dasta bilan o'tgan ketganni quvlab, urib, so'kib: "Hammang bir tomonga yur, tarqalib yurma! Tartib kerak, intizom kerak", deyar edi"⁴. Mahdi nazdida olomonning bir tomonga qarab yurishi, shuningdek, "Shum bola" qissasidagi jinning hammani bir tomonga qarab yurishga undashi bilan o'xshashlik kasb etadi.

³ Ahmad A. Asqartog' tomonlarda. Qissalar. Yoshlar nashriyot uyi – Toshkent: 2018. B.128.

⁴ G'afur G'. Shum bola. [Matn]: qissa. Yoshlar nashriyot uyi – Toshkent: 2018. B.5.

Mahdining **intilishlari, tafakkur olami, falsafiy-ruhiy qarashlari** oddiy odamlarnikidan farq qiladi. U faqatgina maishiy istaklarga o'ralashib qolmagan, o'tmishi va kelajagi, ajdodlari va avlodlari, qalbining ehtiyojlari, insoniy maqsadlari haqida tafakkur qiladi. Zero uning ismi ham bekorga Mahdi emas. "Hadisi shariflarda aytilishicha, qiyomatdan oldin imom Mahdiy chiqib, yetti yil hukmronlik qiladi. Uning davrida farovonlik bo'ladi, yer yuzi adolatga to'ladi. Mahdiy ahli baytdan, ya'ni Payg'ambarimiz sollallohu allayhi va sallam oila a'zolaridan bo'ladi"⁵. Diniy-tasavvufiy talqinlarga ko'ra, **Mahdiy** – haq yo'lga boshlovchi, qiyomat kuni paydo bo'lib, Dajjol bilan kurashuvchi, zulm va jabrga to'lgan yer yuzini adolat va insofga to'ldiruvchi payg'ambar sifatida ta'riflanadi. Odamlarning unga ishonishi va ergashishlari buyuriladi. Qissadagi Mahdining tafakkurida ham o'zi yashab turgan ijtimoiy muhitda avj olgan turli holatlar, Muqaddas kitobda man qilingan illatlarga qo'l urmaslik (zino, fahsh ishlar, haromdan hazar qilish, fisqu fujur, hasad, g'iybat, nomussizlik, munofiqlik, manfaatparastlik, poraxo'rlik), aks holda, oqibati ulkan fojeliqlarga – kelajak nasllarning genetik buzilishlari bilan birga ma'naviy-ruhiy tanazzulga ham olib kelishi haqidagi umuminsoniy masalalar aylanadi.

Ahmad A'zamning "Hali hayot bor...", "Bu kunning davomi", "Quroq" kabi qissalaridan farqli o'laroq, "Asqartog' tomonlarda" qissasining o'ziga xosligi uning sintetik tabiatida ko'rinadi. Qissada sintetik hodisani belgilovchi real voqelik, xotiralar, xalqona ohang, matal va hikoyadan keng foydalaniladi. Bunday badiiy komponentlar uyg'unlashtirilib, yaxlit kompozitsiya va g'oya yaratiladi.

"Asqartog' tomonlarda" qissasi go'yo mozaikasimon qismlardan tashkil topgandek: **bugungi kun voqeliklari** alohida mozaika, qahramonning **o'tmish xotiralari** – bolaligi, 7-sinfda **o'lim bilan yuzma-yuz kelishi** boshqa bir mozaika, **talabalik yillari**, do'stlari – **Tangir, Haqberdi, Shodi, Suvon, Sultonlar** har biri alohida mozaikalar, **Ofiyat** bilan ilk uchrashuvi, u bilan bog'liq lavhalar yoki **fakultetdagi hayoti** o'ziga xos mozaikalar bo'lib, ular bir-biri bilan o'zaro birikib, yaxlit, bir butun asar hosil qilganini ko'rishimiz mumkin. Xalq og'zaki ijodidan asar g'oyasiga mos ravishda tanlab olingan afsona, rivoyat, maqol, matal, aforizmlar, xalq iboralari va qanotli so'zlarning barchasi qissadagi real hamda virtual hodisalar bilan sintezlashib, alohida mozaikalarni konseptual jihatdan bir-biriga bog'lashga xizmat qilgan.

Qissada rang-tasvir bilan bog'liq ishoralar ham o'ziga xos semantikani ifodalaydi. Ba'zan grafika singari oq-qora ranglar kontrast keltirilsa, ba'zi o'rinlarda qahramon ruhiyatiga mos ravishda yorqin va xira ranglar uyg'unligidan foydalaniladi. Xususan, Kalkuttadagi yomg'irli kunni eslarkan, bu kundagi Ofiyatning alamu armonlarga, Mahdining esa rashk va iztiroblarga to'la bir bulutli kun ko'z oldiga keladi: Yomg'irli kun va Ofiyatning ko'z yoshlari... "Suv hamma narsani toza qiladi", degan jumlada "o'psa netar, yuvsa ketar" degan xalq iborasi

⁵ Раҳим З. Ислом ақидаси. "Sharq". – Тошкент.: 2020. Б.100.

sintezlashgan. Ofiyatning yonidagi oq shimli kishi asar boshlanishida jumboq bo'lib kelgan. Qissa mobaynida Shodining doim oq shimda yurishidan uning kim ekanligini anglash mumkin. Ayni shu o'rinda, yana qora fonda Ofiyatni ko'tarib olgan kishining oppoq shimi yanada yaqqol ko'rinadi. Alamli, armonli, iztirobli po'rtanalarga to'la g'uborli kun, iflos ko'chalar va oppoq shim. Ikki bir-biriga zid bo'lgan narsa yonma-yon kelganda, ularga xos bo'lgan jihatlar yanada bo'rtib, yorqinlashib ko'rinadi. Buni Shodi va Tuyg'unoylar qiyosida ham ko'rishimiz mumkin. Tuyg'unoy birovdan qolgan sarqit, tag'in qornida zinodan orttirgan bolasi bilan Shodiga tegib oladi. Shodi esa uni urmaydi, so'kmaydi, biror marta ham o'tmishini yuziga solmaydi. Ayni shu indamasligi ayolning hamiyatiga tegadi, eriga nisbatan nafrat uyg'otadi. Aslida esa Tuyg'unoy boshqalar (otasi va qarindoshlari) qilmishining kasriga qolgan, boshqa kishidan alamzada, boshqa birov tomonidan aldangan, lekin alamini aybsiz eridan oladi. Shodi va Tuyg'unoylar turmushi qissada dramatik tarzida yakun topgan.

Isrofilni uch oylik chaqaloq paytida o'ldi, deb o'ylashib, ma'rakasini o'tkazib, ko'mish uchun qizil baxmalga o'rab qabristonga olib borishganda, chaqaloqning yashash istagi ustun kelib, yig'lab yuboradi. Bu yerda **qizil baxmal ham ramz. Sharqda qizil rang** – hayotbaxshlik, tiriklik ramzi hisoblanadi. Isrofilni tirik qolishiga ana shu rang sabab bo'ladi. Isrofil chizgan suratlaridagi o'zgacha ranglar o'zga dunyolarni ko'rib kelgani bilan izohlanadi. "Men bir marta o'lib bo'lganman, endi o'limdan qo'rqmayman", deydi Isrofil. Uning suratlarida Mahdi o'sha borishni istagan joylarini ko'radi. Bundan anglash mumkinki, qissada Isrofil obrazi ideolog sifatida, ya'ni Mahdiga ideya beruvchi shaxs sifatida ko'rinadi. U chizgan suratlardagi ranglar ham bu yerniki emas, odamlari ham o'zgacha. Bu – barcha insonlar qachonlardir borishi muqarrar bo'lgan haq makoni, so'nggi manzilga ishora.

Adabiyotshunoslikda qissa janri roman va hikoya oralig'ida joylashgan o'rta epik janr sifatida ko'riladi. U voqelikni kengroq qamrab olishi bilan hikoyadan farqlansa, ixchamlik va bir qator hayotiy lavhalarga boy ekanligi bilan romandan ajralib turadi. Qissaning ana shu oraliq tabiati uning tarkibida boshqa janr elementlaridan foydalanishga imkon yaratadi. Epik janr tarkibida boshqa epik janrning kuzatilishi adabiyotshunoslikda janrlar sintezi hodisasi sifatida qaraladi. Bu badiiy asarning kompozitsion, mazmuniy, badiiy imkoniyatlarini kengaytiradi va ta'sirchanligini oshiradi. "Asqartog' tomonlarda" qissasida Shodi obrazi Pomirda ko'rgan ovchi haqidagi hikoyani keltiradi. Qissa tarkibida bu hikoyaning kelishi syujetning rivojlanishi va Shodi obrazining baxshiyona nutqida ifodalangan hayot haqidagi mushohadalar bilan hamohang. Qissada turli o'rinlarda qo'llangan tog' obrazining semantikasi ikki xil:

- 1) Tog' – real makon (Pomir tog'i – u yerda yashovchi tog' odamlari, ovchi chol real makonda harakatlansalar-da, ayiq haqidagi hikoya afsonaviy xarakterga ega).
- 2) Fantastik makon (Asqartog' – qahramon borishni istaydigan bir umrlik orzulari makoni, yetish qiyin bo'lgan manzil. Isrofil chizgan suratdagi tog' – bu Mahdi borishni orzu qilgan joy).

Suratda tasvirlangan ranglar bu dunyoning ranglariga o'xshamaydi, odamlari ham o'zgacha, ko'rinishlari boshqacha. Xayol chegaralarini buzishga to'g'ri keladigan kengliklarni – azaliy erkni ko'radi).

Xulosa qilib aytganda, “Asqartog‘ tomonlarda” qissasi strukturasi bir necha janr va uslublarga xos xususiyatlarni o‘zida jamlaydi. Qissada sintezlashgan folklorizmlar: afsona, naql, maqol, hikmatli so‘z, xalq iboralari, qanotli iboralar bilan bir qatorda jahon adabiyotiga xos bo‘lgan psixoanalitik talqinlar, inson ruhiyatidagi mavhum qirralar, spontan hodisalarni real voqelikka bo‘lab talqin qilish kabi jihatlar aks etgan. Qolaversa, asarda nafaqat janrlar, balki uslublararo sintez hodisasini ham kuzatish mumkin. Qissada realistik, romantik, postmodern uslublar uyg‘unlashgan. Qissa syujetidagi voqealar bir-biriga kontrast bayon usuli orqali bog‘langanini, bir mavzu yoki qahramon haqida fikr yuritilayotgan o‘rinda shu bilan bog‘liq ikkinchi bir lavha yonma-yon keltirilishi kino va tasviriy san‘atga xos bo‘lgan - montaj usulini eslatadi. Qissada qahramon qalbida, ongu shuurida, ruhiy dunyosida kechayotgan kechinmalar, o‘y-xayol, xotira, hatto tush bilan bog‘liq lavhalar, psixologik holatlar real voqeliklar bilan birlashtirib tasvirlangan.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Ahmad A. Asqartog‘ tomonlarda. Qissalar. Yoshlar nashriyot uyi – Toshkent: 2018. 238-B.
2. G‘afur G‘. Shum bola. [Matn]: qissa. Yoshlar nashriyot uyi – Toshkent: 2018. B.5.
3. Раҳим З. Ислом ақидаси. “Sharq”. – Тошкент.: 2020. Б.200.
4. М.Шералиева. Киноявий асар қаҳрамони ижтимоий-психологик тип сифатида. Илмий хабарнома, АДУ. №3. 2013 й. Б. 57.
5. К.Намраев. Hikoya kompozitsiyasi. – T.: “Nurafshon bussines”, 2020. –B.140.
6. Юлдошев. Суз ёлкини/ Рухият жилolari (Ахмад Аъзам). Гафур Гулом номидаги нашриёт-матбаа ижодий кйи, 2018. - Б. 504.